

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

Orion Lyceum

Plaats : Breda
BRIN nummer : 28DB|00
Onderzoeksnummer : 288408
Datum onderzoek : 23 februari 2016
Datum vaststelling : 4 april 2016

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 23 februari 2016 een onderzoek uitgevoerd op het Orion Lyceum, op de afdelingen havo en vwo, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdelingen en over de naleving van wet- en regelgeving.

Het Orion Lyceum is een havo/vwo school. De school heeft ongeveer 150 leerlingen.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is de volgende.

Wij hebben voor de afdelingen een risicoanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse kwam naar voren dat de opbrengsten op deze afdelingen (deels) onbekend zijn.

Op 15 september 2015 hebben wij de uitkomsten van deze risicoanalyse met het bevoegd gezag besproken. Naar aanleiding van dit gesprek is besloten een onderzoek uit te voeren.

Toezichtshistorie

Tijdens het kwaliteitsonderzoek van 11 oktober 2011 stelde de inspectie tekortkomingen vast in de opbrengsten, het onderwijsproces en de kwaliteitszorg. De kwaliteit van het onderwijs op het Orion Lyceum (toen nog Orion College genaamd) werd als zeer zwak beoordeeld, waarna het toezicht is geïntensiveerd. Op 17 april 2012 is een eerste en op 4 oktober 2012 een tweede tussentijds kwaliteitsonderzoek (TKO) uitgevoerd. Naar aanleiding van het tussentijds kwaliteitsonderzoek van 4 oktober 2012 heeft de inspectie het oordeel zeer zwak opgeheven en gewijzigd naar een oordeel zwak. Met uitzondering van de indicatoren 'afstemming van leerinhouden' en 'afstemming van instructie' waren de overige tekortkomingen in het onderwijsproces opgeheven. Een basisarrangement was toen nog niet verantwoord, omdat er geen sprake was van stabiele opbrengsten en de integrale planning- en controlcyclus zich in het implementatiestadium bevond.

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 1 oktober 2013 een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd op het Orion Lyceum te Breda. Daarbij is gekeken naar de kwaliteit van het onderwijs en naar naleving van wet- en regelgeving. Tijdens het onderzoek naar kwaliteitsverbetering bleek dat er geen tekortkomingen waren. Het geïntensiveerd toezicht werd opgeheven en de school kent sindsdien een basisarrangement.

Sinds 1 augustus 2013 maakt de school deel uit van de Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda e.o. (SKVOB).

Onderzoeksopzet

De inspectie vormt haar kwaliteitsoordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan een selectie van kwaliteitsindicatoren uit het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Bij dit onderzoek hebben we de indicatoren uit het zogenaamde kernkader onderzocht. Dit is het gedeelte uit het toezichtkader dat bij al onze kwaliteitsonderzoeken minimaal wordt beoordeeld. Om het onderzoek goed te laten aansluiten bij de specifieke kenmerken van de school en de onderzochte afdeling hebben we het onderzoek aangevuld met indicatoren uit het zogenaamde aanvullende kader. Zo zijn indicatoren over het schoolklimaat toegevoegd. Deze indicatoren zijn toegevoegd omdat ze gezien de leerlingenpopulatie van extra belang zijn.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd en tijdens het schoolbezoek heeft overhandigd.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal lessen de onderwijspraktijk is geobserveerd. Bovendien heeft de inspectie over de kwaliteit van de indicatoren gesprekken gevoerd met het management en het bestuur.
- Op de school is verder een gesprek gevoerd met leerlingen en docenten. Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en bestuur.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIES EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij hebben uitgevoerd, leidt tot een zogenaamd toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* inhouden of juist *aangepast* toezicht inhouden. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter teveel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor Orion Lyceum, op de afdelingen havo en vwo is als volgt:
Uit het onderzoek is gebleken dat de kwaliteit van het onderwijs op de onderzochte onderdelen op orde is en geen tekortkomingen kent.
Op basis van het onderzoek kennen wij aan de afdeling het basisarrangement toe omdat de kwaliteit van het onderwijsproces op de onderzochte onderdelen van voldoende niveau is. De opbrengsten zijn nog niet te beoordelen. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht te intensiveren.

Wij hebben geen tekortkomingen in de naleving van de wettelijke voorschriften vastgesteld.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op Orion Lyceum, op de afdelingen havo en vwo. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

Uit het onderzoek blijkt dat er geen tekortkomingen zijn

De kwaliteit van het onderwijs op het Orion Lyceum is op de onderzochte onderdelen van voldoende niveau. Het Orion Lyceum is een kleine school (ongeveer 150 leerlingen) met een havo- en vwo-afdeling. Door de kleinschaligheid van de school, wordt gewerkt met heterogene groepen. Alle medewerkers van de school kennen de leerlingen. De leerlingen voelen zich gezien en gekend. Het schoolklimaat wordt omschreven als veilig en is daarmee een gezonde basis om te komen tot leren.

De opbrengsten zijn niet te beoordelen vanwege de geringe leerlingenaantallen. Het onderwijsproces en de kwaliteitszorg zijn daarom bepalend voor het arrangement. Zowel het onderwijsproces als de kwaliteitszorg beoordelen wij als voldoende tot (op onderdelen) goed.

Context:

Het Orion Lyceum maakt deel uit van het PLEION-netwerk (platform van scholen voor eigentijds onderwijs). In 2014 kreeg de school bovendien de status van aspirant-lid als Begaafdheidsprofielschool. De eerste klassen zijn dit schooljaar gestart met het 'model Rembrandt' dat meer recht moet doen aan verschillen tussen leerlingen.

De school is gehuisvest in een oud gebouw dat niet voldoet aan de huidige eisen. Nog dit jaar zal het Orion Lyceum worden gehuisvest op een Campus in een nieuw schoolgebouw, samen met twee andere scholen van SKVOB. Alle drie scholen behouden daar hun eigen identiteit.

Het bovenstaande algemene oordeel wordt hieronder toegelicht. In paragraaf 3.2 staat het kwaliteitsprofiel in de vorm van oordelen op onderzochte indicatoren. In paragraaf 3.3 staat een toelichting bij dat profiel. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: de opbrengsten, het schoolklimaat, het onderwijsproces, de ondersteuning en begeleiding en de kwaliteitszorg.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

28DB|00|HAVO - HAVO

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3	4	5
1.1	De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.					•
1.2.4	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding havo.					•
1.2.5	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vwo.					•
1.3.4	De leerlingen van de opleiding havo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.					•
1.3.5	De leerlingen van de opleiding vwo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.					•

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3	4	5
1.4.4	Bij de opleiding havo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.					•
1.4.5	Bij de opleiding vwo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.					•

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Het schoolklimaat is ondersteunend en gericht op een brede vorming		1	2	3	4
5.1	Het schoolklimaat bevordert de verwerving van sociale en maatschappelijke competenties door leerlingen.				•
5.2	Alle geledingen en de randvoorwaarden binnen de school dragen bij aan het functioneren van de school als een sociale en pedagogische gemeenschap.			•	
5.3	De beleving van het sociale klimaat en de sociale veiligheid liggen op het niveau dat mag worden verwacht.			•	
5.4	De school ondersteunt de leerlingen en de ouders/verzorgers bij de keuzes tijdens de schoolloopbaan.			•	
5.5	De school kent een op ondersteuning en begeleiding gerichte cultuur.				•

Het schoolklimaat is stimulerend en ambitieus		1	2	3	4
6.1	De school is gericht op het stimuleren van talent.			•	
6.2	De school is gericht op het leveren van (intellectuele) prestaties.			•	
6.3	De leraar past de onderwijskundige ambities/doelen, die op schoolniveau zijn geformuleerd, toe in zijn les.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.				•
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.			•	

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.			•	
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.				•

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.				•
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.			•	

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: opbrengsten, schoolklimaat, onderwijsproces en kwaliteitszorg.

Opbrengsten:

De opbrengsten zijn (nog) niet te beoordelen. Wij hebben daarvoor de volgende argumenten:

- Voor 2015 kunnen we, met het huidige opbrengstenmodel, voor zowel de afdeling havo als de afdeling vwo geen opbrengstenoordeel afgeven. Daarvoor zijn van te weinig indicatoren gegevens beschikbaar.

Schoolklimaat:

Het Orion Lyceum wil, naar eigen zeggen, 'een werkplaats zijn voor cognitieve, sociale en maatschappelijke ontwikkeling: een oefenterrein voor het samenleven'. Als kernwaarden van het 'onderzoekend en reflectief leren' benoemt het Orion Lyceum de vijf O's: ontdekken (jezelf, de school en de wereld), ordenen (op Orion Lyceum is alles goed geregeld), ontwikkelen (jezelf), ontmoeten (op school heb je leerzame en waardevolle ontmoetingen) en ontluiken (op Orion Lyceum kom je tot bloei).

Wij hebben, vooral tijdens de Orionlessen (leerplantijd), hier een aantal elementen van terug gezien. Er heerst een op ondersteuning en begeleiding gerichte cultuur op het Orion Lyceum.

De tevredenheidsspeilingen van de school onder leerlingen, geven blijk van een hoge tevredenheid (hoger dan het landelijk gemiddelde). In gesprekken met leerlingen geven zij aan dat er nauwelijks gepest wordt en dat er onmiddellijk wordt ingegrepen als het zo mocht zijn. De indicatoren 5.1 en 5.5 zijn daarom als goed beoordeeld. De leerlingen voelen zich veilig vanwege de kleinschaligheid van de school. Wij hebben aandacht gevraagd voor (een klein aantal) leerlingen die sociaal kwetsbaar zijn en opzien tegen de overstap naar de nieuwbouw met een grote leerlingenpopulatie.

Onderwijsproces:

In de lessen zien we een grote variatie. Wij hebben mooie voorbeelden gezien van omgaan met verschillen tussen leerlingen. Enerzijds is dat vanzelfsprekend omdat er, vanwege de kleinschaligheid van de school, sprake is van heterogene groepen. Anderzijds zien we ook differentiatie binnen een afdeling. We zagen dat groepen waren samengevoegd en extra instructie kregen van een docent terwijl een onderwijsassistent en een student de andere leerlingen aan het begeleiden waren.

Vooraf in de bovenbouw zagen we ook lessen die een meer klassikaal frontaal karakter hadden. Ook zagen we activerende werkvormen en lessituaties waar leerlingen konden samenwerken.

De lessen zijn doelgericht al worden de doelen in de ene les concreter verwoord dan in andere lessen. Soms is de les meer activiteiten- dan doelgericht. De leraren leggen duidelijk uit. Deze indicator hebben we als 'goed' beoordeeld. De leerlingen zijn actief betrokken en geven blijk van een (respectvolle) eigen mening en zelfstandigheid. Op het Orion Lyceum is sprake van een feedbackcultuur: de leerlingen horen niet alleen waarom een antwoord goed of fout is, maar er wordt ook regelmatig procesfeedback gegeven. Feedforward: wat moet jij doen om de volgende stap in je ontwikkeling te zetten, hebben we in de lessen minder vaak gezien. Dat is een aandachtspunt.

Een ander aandachtspunt is de afsluiting van de les. We hebben nauwelijks gezien dat er werd teruggegrepen naar het doel van de les of dat het proces werd geëvalueerd. In een enkel geval gebeurde dat wel en de leerlingen vertelden ons ook dat ze dat prettig vonden.

Ondersteuning en begeleiding

Op het Orion Lyceum is sprake van een op ondersteuning en begeleiding gerichte cultuur. Alle medewerkers kennen de leerlingen. De leergroepbegeleider (mentor) is de spil als het gaat om leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De leerlingen komen in beeld op grond van hun leerresultaten, zowel van de landelijk genormeerde toetsen als van de schooleigen toetsen, maar ook andere zaken spelen een rol. Zo is er aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en wordt ook gekeken naar de leerstijl en verschillende intelligenties van de leerlingen.

In toenemende mate krijgt de ondersteuning en begeleiding een meer preventief karakter om achterstanden te voorkomen. Daar waar leerlingen toch extra ondersteuning nodig blijken te hebben, wordt deze zeer planmatig uitgevoerd. Wij hebben verschillende modellen gezien waar leraren de onderwijsbehoeften van de leerlingen in kaart brengen. Daarom hebben wij aandacht gevraagd de krachten te bundelen om te komen tot een, min of meer gestandaardiseerd 'Orion-model'.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg hebben wij als voldoende, en op onderdelen, als goed beoordeeld. Wij zien als rode draad: ontwikkeling, balans vinden, consolideren en, tot slot, duurzaamheid.

Het bestuur heeft een strategisch beleidplan opgesteld 'meer perspectieven voor verschillen' waarin talentontwikkeling een van de speerpunten is.

Het Orion Lyceum heeft de doelen uit het strategisch beleid vertaald in haar eigen kwaliteitsbeleid. De school werkt planmatig aan de kwaliteitscyclus. Zo zijn de doelen uit het strategisch beleid in allerlei documenten in samenhang terug te vinden. Zowel in het schoolplan als in de zelfevaluaties, schooleigen enquêtes en de kijkwijzer waarmee lesobservaties worden uitgevoerd. De vijf eigen kernwaarden zijn daarbij steeds leidend. De opbrengsten worden systematisch geëvalueerd waarbij gebruik wordt gemaakt van verschillende bronnen. De geringe leerlingenaantallen zijn daarbij een belemmerende factor, waardoor de gegevens niet altijd voldoende valide en betrouwbaar zijn. Doelgericht werken aan de kwaliteit van de leerresultaten is een voortdurend punt van aandacht. Vanuit de ondersteuning en begeleiding worden adviezen gegeven om handelingsgericht te werken om alle leerlingen onderwijs op maat te kunnen bieden.

Het Orion Lyceum is een lerende organisatie waarin kwaliteitsverbetering vooral gericht is op het verbeteren van het onderwijsproces. De schoolleiding observeert structureel lessen bij alle leraren. Daarbij is er een heldere scheiding tussen coachen en beoordelen. Ook bezoeken de leraren elkaars lessen.

Doordat de school met kwaliteitskaarten werkt, worden alle aspecten structureel geëvalueerd en geborgd.